

Adam Górski, Elżbieta Zatyka

Aktualne problemy prawa medycznego : (V Ogólnopolskie Forum Prawniczo-Medyczne) : wybrane zagadnienia

---

Palestra 48/5-6(545-546), 238-240

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA

AKTUALNE PROBLEMY PRAWA MEDYCZNEGO (V Ogólnopolskie Forum Prawniczo-Medyczne) Wybrane zagadnienia

Organizatorem forum było Biuro Szkoleń i Konferencji przy współpracy Fundacji Prawa Medycznego oraz ABACUS Biuro Promocji Medycznej. Patronat honorowy objęli: prof. dr hab. Marek Safjan – Prezes Trybunału Konstytucyjnego, prof. dr hab. Lech Gardocki – Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, prof. dr hab. Andrzej Zoll – Rzecznik Praw Obywatelskich, prof. dr hab. Janusz Piekarczyk – Rektor Akademii Medycznej w Warszawie, prof. dr hab. Jadwiga Słowińska-Strzednicka, adw. Stanisław Rymar – Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, mec. Andrzej Kalwas – Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych, dr Konstanty Radziwiłł – Prezes Naczelnej Rady Lekarskiej. W forum uczestniczyło ponad czterystu przedstawicieli środowisk prawniczych i medycznych, zarówno uznanych autorytetów naukowych jak i praktyków obu dziedzin oraz studentów.

Problematykę obrad usystematyzowano w postaci pięciu bloków tematycznych. Pierwszy blok zdominowała materia związana z funkcjonowaniem samorządu zawodowego lekarzy oraz samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych. Wprowadzenia dokonał dr Marek Balicki – senator RP, Przewodniczący Komisji Polityki Społecznej i Zdrowia. Panel poprowadzili: prof. dr hab. Hubert Izdebski, dr Konstanty Radziwiłł oraz w imieniu Ilony Tułodzieckiej, Prezesa Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych – przedstawicielka samorządu pielęgniarek i położnych. Wystąpienia i późniejszą debatę poświęcono roli i funkcjom samorządu, głównie sprawowaniu pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu, oraz sposobom ich realizacji. Zwrócono uwagę na szczególne kwestie związane z rozumieniem pojęcia oraz wykonywaniem zawodu zaufania publicznego. Dr Marek Balicki podkreślił, iż wykonywanie zawodu lekarza jako zawodu zaufania publicznego powinno odbywać się w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Prof. dr hab. Hubert Izdebski w swoim wystąpieniu położył nacisk na konieczność zachowania równowagi pomiędzy zadaniami służącymi ochronie interesu danej grupy zawodowej a zadaniami stanowiącymi realizację interesu publicznego, zaznaczając jednocześnie, iż niejednokrotnie owa równowaga zostaje zachwiana, a niekorzystne zjawiska związane z funkcjonowaniem samorządu występują w wielu korporacjach.

Drugą sesję otworzyło wystąpienie dr hab. Teresy Dukiet-Nagórskiej poświęcone tajemnicy

lekarskiej i lekarskiemu obowiązkowi współdziałania z organami ścigania. Dr hab. Teresa Dukiet-Nagórska naświetliła w swoim referacie istotny problem niedoskonałości obecnych uregulowań dotyczących obowiązku denuncjacji. Trudno bowiem wymagać od lekarza umiejętności dokonania właściwej kwalifikacji prawnej czynu, który, według art. 240 kodeksu karnego, stanowi przesłankę obowiązku powiadomienia organów ścigania. Zwracano na to uwagę również w trakcie dyskusji. Trafnie jednak podniesiono, iż w takim wypadku (mylnej kwalifikacji zachowania będącego podstawą do denuncjacji), zasadne jest wyłączenie bezprawności karnej przestępstwa złamania tajemnicy zawodowej poprzez konstrukcję błędu co do faktu (co również podkreślała dr hab. T. Dukiet-Nagórska). W konkluzji tej części obrad stwierdzono, iż „lekarz ma prawny obowiązek powiadomienia organów powołanych do ścigania przestępstw o popełnieniu zabójstwa kwalifikowanego z art. 148 k.k., zaś w przypadku innych przestępstw jest on do tego uprawniony i to tylko wtedy, gdy jest to zgodne z wolą pacjenta (...)”¹. Kolejnym tematem tego bloku było prawo lekarza do odmowy udzielenia świadczenia zdrowotnego i jego granice. W panelu udział wzięli prof. dr hab. Marian Zembala, prof. dr hab. Zbigniew Czernicki, prof. dr hab. Eleonora Zielińska oraz prof. dr hab. Andrzej Zoll. Pierwszoplanowym tematem dyskusji stała się możliwość powoływania się na klauzulę sumienia jako przyczynę odmowy udzielenia świadczenia. Następny blok tematyczny zatytułowany został: Obowiązek udzielenia pomocy – dylematy etyczne i prawne. Krótkie referaty zaprezentowali dr med. Krzysztof Kordel, prof. dr hab. L. Kubicki oraz prof. dr hab. Marian Filar. Dr med. K. Kordel oraz prof. dr hab. L. Kubicki omawiając problematykę przyczyn odmowy udzielenia pomocy skoncentrowali swoje wystąpienia na zagadnieniu strachu. Prof. dr hab. M. Filar podjął kontrowersyjny temat zgody pacjenta na udzielenie świadczenia zdrowotnego. W trakcie trwania tego bloku wywiązała się żywa i interesująca dyskusja prawnicza, dotycząca możliwości powołania się przez lekarza przy wykonywaniu zabiegu bez zgody, w niektórych sytuacjach, na stan wyższej konieczności (zwłaszcza w sytuacji kiedy za niemogące wyrazić zgody dziecko decydują rodzice). Podkreślając kontrowersyjność takiego rozwiązania na gruncie obecnego stanu prawnego, prof. Marian Filar opowiedział się za możliwością powołania się we wskazanym przypadku na stan wyższej konieczności (oczywiście, nie chodzi tu o działania s p r z e c i w i a j ą c e się zgodzie). Podkreślał on jednak, iż jest to pogląd, który nie jest podzielany przez wszystkich przedstawicieli nauki prawa medycznego. Wystąpienie prof. Mariana Filara spotkało się z aprobatą a nawet aplauzem dużej części audytorium, co wskazuje na praktyczną skalę problemu i przepaść jaka dzieli w tym względzie rzeczywistość medyczną i przepisy prawa.

Drugi dzień obrad poświęcony został po części zagadnieniom dotyczącym odpowiedzialności za szkody wyrządzone pacjentom oraz prawu farmaceutycznemu, w szczególności dylematom związanym z relacjami lekarzy z przemysłem farmaceutycznym. Prof. dr hab. M. Nestorowicz poruszył problem odpowiedzialności za szkody wyrządzone narodzonemu dziecku na tle sprawy odszkodowawczej z Łomży, w której z roszczeniami wobec lekarzy i szpitala występują rodzice dziecka narodzonego z poważną wadą genetyczną, którym odmówiono wykonania badań prenatalnych. Pojęcie, charakter oraz podstawy prawne zadośćuczynienia z tytułu krzywdy niemajątkowej stanowiły przedmiot referatu wygłoszonego przez prof. dr. hab. M. Safjana. Oceniając polskie orzecznictwo sądowe w sprawach

¹ Por. referat zamieszczony w materiałach konferencyjnych V Ogólnopolskiego Forum Prawno-Medycznego.

związanych z odpowiedzialnością medyczną prof. Safjan wskazał, iż orzekana wysokość zadośćuczynienia jest niejednokrotnie zbyt niska w odniesieniu do krzywdy, czyli jedynie w ograniczonym zakresie pełni funkcję kompensacyjną. Dr Marek Wójtowicz omówił konsekwencje finansowe dla publicznego zakładu opieki zdrowotnej wynikające z tytułu błędów medycznych. Mec. Elżbieta Barcikowska-Szydło przedstawiła tryb postępowania egzekucyjnego skierowanego przeciwko zakładom opieki zdrowotnej. Zaprezentowany referat klarownie objaśnił procedurę egzekucji świadczeń pieniężnych z rachunku bankowego dłużnika oraz z wierzytelności.

Blok poświęcony prawu farmaceutycznemu przybrał formę dyskusji moderowanej przez W. Kuźmierkiewicza, prof. dr. hab. Piotra Zborowskiego oraz dr. Macieja Kijewskiego. Poruszono tu przede wszystkim dwie kwestie: problemy patentowe leków na tle prawodawstwa UE oraz etyczne problemy reklamy leków. Doprowadziło to do dyskusji, w której podniesiono niestosowność czy wręcz nieetyczność niektórych form reklamy i promocji leków, zwłaszcza zaś ich promocji wśród lekarzy. Jednym z głównych tematów tego panelu stało się wytyczenie norm etycznych korzystania z zasobów firm farmaceutycznych przez lekarzy. Wysłunięto wnioski, iż powinna istnieć ostra granica pomiędzy korzystaniem z tych pieniędzy w szeroko pojętych celach dydaktycznych czy szkoleniowych (wyjazdy lekarzy na konferencje szkoleniowe, które w przeciwnym razie nie mogłyby mieć miejsca) a sponsorowaniem pozanaukowych i pozadydaktycznych przedsięwzięć w oczekiwaniu stosowania leków danego producenta. Według biorących udział w dyskusji, podobnie ma się rzecz ze sponsorowanymi wykładami. Trafne wydaje się być podsumowanie dyskusji przez prof. Mariana Zembalę ze Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrzu, który stwierdził, iż każdy dydaktyk sponsorowany przez firmę farmaceutyczną powinien publicznie ogłosić lub wręcz napisać (jak ma to miejsce w wielu krajach) „nie mam konfliktu interesów”. Inną jednak kwestią jest praktyczna możliwość wprowadzenia tej propozycji w życie. Należy przy tym zaznaczyć, iż dyskutanci podkreślali również pozytywny wpływ „firmowych pieniędzy” na szeroko pojęty rozwój ochrony zdrowia w Polsce, w szczególności zaś na ustawiczne kształcenie lekarzy.

Wygłoszone referaty i dyskusje prowadzone podczas V Ogólnopolskiego Forum Prawniczo-Medycznego, zwłaszcza zaś pytania i wątpliwości lekarzy, zdają się uwidaczniać niedoskonałość wielu obecnych regulacji prawnych oraz potrzebę dalszej integracji środowisk prawniczych i medycznych w tworzeniu prawa na potrzeby ochrony zdrowia. Konfrontacja uregulowań prawnych z realiami pracy lekarza jest, naszym zdaniem, główną wartością tej i podobnych konferencji. O tym, czy częściowa dysfunkcja niektórych instytucji prawa medycznego oraz systemu ochrony zdrowia zostanie przynajmniej zniwelowana przekonamy się zapewne podczas kolejnego Ogólnopolskiego Forum Prawniczo-Medycznego.

Adam Górski, Elżbieta Zatyka

NOWE TENDENCJE W NIEMIECKIM I EUROPEJSKIM PRAWIE SPÓŁEK SEMINARIUM PROF. M. LUTTRA

W dniu 16 maja br. odbyło się w Pałacu Kazimierzowskim na Uniwersytecie Warszawskim uroczyste wręczenie doktoratu Honoris Causa profesorowi Marcusowi Lutterowi z Wydziału Nauk o Państwie i Prawie Uniwersytetu Wilhelma w Bonn. Uroczystość otworzył